

Geleerde lessen ontwikkelingen kennis- en innovatiesystemen in 7 Greenportregio's

T&U-onderzoeksthema Methodieken Kennisoverdracht (MK)

Floor Geerling-Eiff & Marijke Dijkshoorn-Dekker (LEI)

December 2015

WAGENINGEN **UR**
For quality of life

Inhoud

1. Korte toelichting doel en werkwijze onderzoeksthema Methodieken Kennisoverdracht
2. Belangrijke effecten en te delen successen aan de hand van 7 regio-unieke voorbeelden
3. Overallconclusies en aanbevelingen
4. Monitorresultaten kort geresumeerd
5. Meerwaarde monitorstudie volgens projectleiders regionale kennis- en innovatieprogramma's

Thema Methodieken Kennisoverdracht (MK)

Aanpak en doel onderzoek:

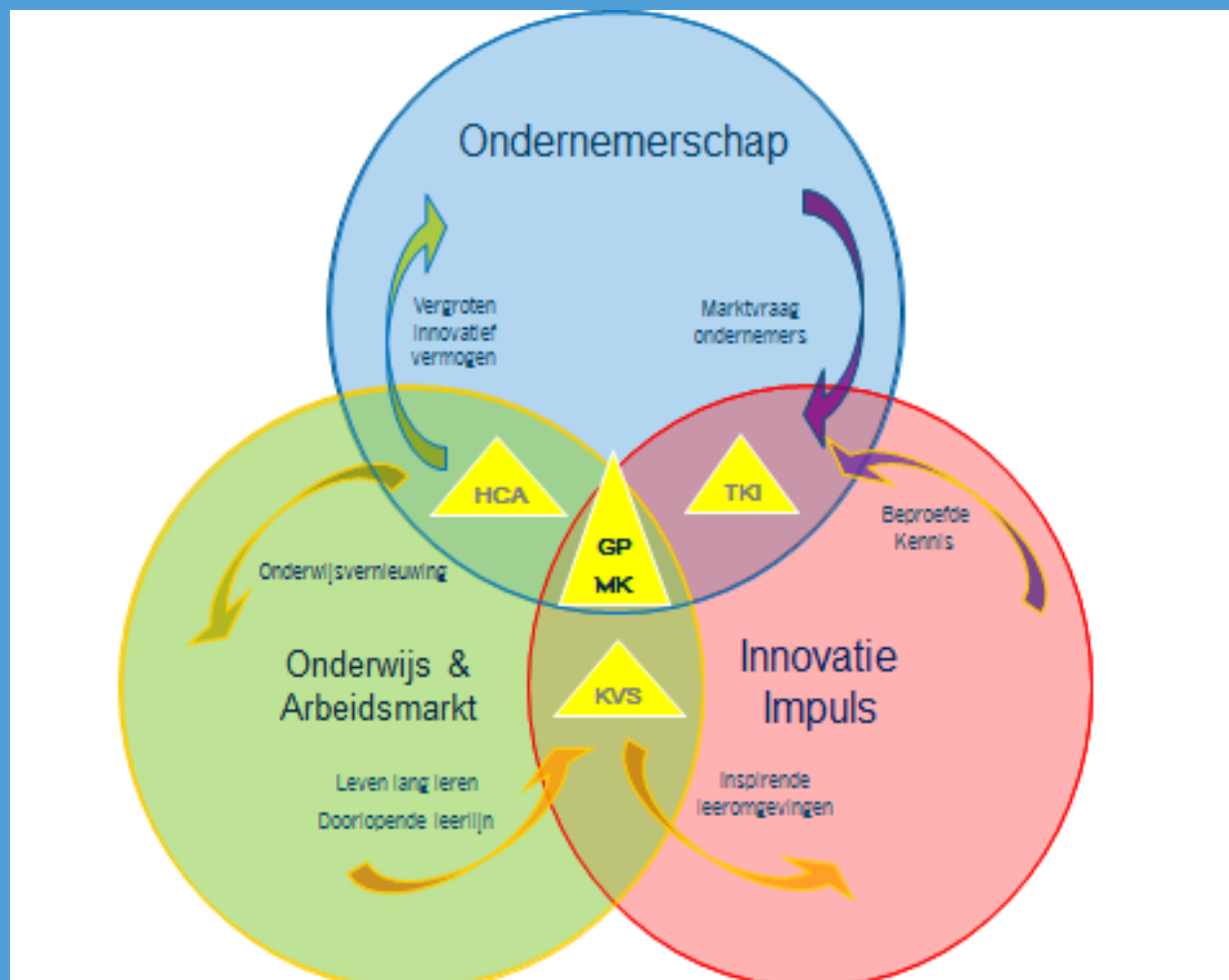
- monitoren proces van 7 programma's voor kennis & innovatie (K&I) om tot duurzame kennis- en innovatiesystemen in de Greenportregio's te komen;
- ondersteunend onderzoek zoals pijlen kennisbehoefte ondernemers, betrokkenheid en rollen onderzoek/onderwijs/advies bij k&i, nieuwe verdienmodellen, etc.

De MK-projecten zijn aanpalend uitgevoerd aan 7 bredere k&i-programma's in de Greenportregio's , waarvan 5 mede gefinancierd werden vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Focus thema MK k&i Greenportregio's

Agrivizier, Noord-Holland Noord

Effect: basis gelegd tripartiete samenwerking in innovatieclusters. Verschillende partijen vinden elkaar beter in de regio en ervaren de meerwaarde hiervan.

Regio-uniek voorbeeld: Samenwerking onderzoek-onderwijs-advies

- Aanvankelijk onvoldoende sturing op afstemming intenties, doelen en samenwerking;
- Inzicht en vertrouwen gegroeid door aanpassing van de overlegfrequentie;
- Trekkersrol innovatieprojecten beste belegd bij inhoudelijk experts;
- Lange termijn innovatie lastig voor mbo-activiteiten, na bijsturing mbo beter betrokken.

Eye opener: voor ondernemers een gemis wanneer studenten niet betrokken zijn.

Fotografie: Wageningen UR

Innovatiemotor, Aalsmeer

Effect: door de Innovatiemotor als vliegwiel is een regionaal k&i-klimaat ontstaan.

Regio-uniek voorbeeld: Themabijeenkomsten

- Door slimme communicatie -> opkomst van 40 naar 200 deelnemers;
- Meeste beweging in de regio door innovaties dicht bij de ondernemerspraktijk;
- Innovatieve ontwikkelingen op de lange termijn (tuinbouw uit de stad en vergroening scholen) door cross-overs met andere sectoren.

Eye opener: op elk thema bevlogen ondernemers die collega's graag betrekken.

Innovatie Demonstratie Centra, Westland-Oostland

Effect: IDC's verkleinen afstand kennisontwikkeling en toepassing in de praktijk.

Regio-uniek voorbeeld: Demonstratie op locatie

- Door verschil in aanpak leerden de IDC's van elkaar wat werkt en wat niet;
- De aanpak bewees zich zowel voor innovatie met *direct* bedrijfsvoordeel, als voor maatschappelijke vraagstukken met *indirect* voordeel voor de ondernemer;
- Kennisfuncties en innovatief ondernemerschap zijn naar elkaar toegegroeid.

Eye opener: demonstratieve karakter essentiële tussenstap voor kennisvalorisatie.

Fotografie: Wageningen UR Glastuinbouw

IDC Bollen en vaste planten, Duin- & Bollenstreek

Effect: regionaal tuinbouwnetwerk versterkt; k&i op de regionale agenda gezet.

Regio-uniek voorbeeld: Snijhyacintenproject

- 5 masterstudenten ontwerp gemaakt voor speciale broeikrat;
- Transdisciplinaire samenwerking tussen WUR, TU Delft, bedrijven en een financieel adviseur leidde tot verrassende inzichten;
- Goede afspraken over kennis delen vanwege commerciële belangen relevant.

Eye-opener: samenwerking met TU-studenten leverde bedrijven nieuwe inspiratie.

Fotografie: Rabobank Bollenstreek, fotograaf Sven van der Vlugt

Kennis en Innovatie Impuls, Boskoop

Effect: het k&i-netwerk in de regio versterkt; KII bood oplossing voor weggevallen boomkwekerijonderwijs.

Regio-uniek voorbeeld: Masterclasses

- Oplossing kennislacune, aantal deelnemers (>300) hoger dan beoogd;
- Individuele benadering was essentieel om ieder een stap verder te helpen;
- Leerpunt: ook na de cursus blijvende ondersteuning nodig voor innovatie;
- Cursisten bereid te betalen mits ze zelf op inhoud kunnen selecteren.

Eye opener: visualisatie van de wensen van de klant leidde tot creatieve ideeën.

Fotografie: Buxuskwekerij Wim van der Winden BV

Kennis en Innovatie T&U, Gelderland

Effect: *industrial governance* door de 6 sectorpacten, gefaciliteerd door de regionale overheid, leidde tot interessante k&i-projecten.

Regio-uniek voorbeeld: project Champost

- Collectief belang en een goed idee leidden tot taakverdeling en vertrouwen;
- Financiering gehele innovatietraject lastig; collectief en/of publiek budget nodig;
- Samenwerking met 1 fabrikant is riskant, wel snellere stappen mogelijk.

Eye opener: cross-over-samenwerking champignonkwekers en toeleverancier meststoffen en veevoer, goed voorbeeld van gedeelde belangen in 2 werelden.

Fotografie: Wageningen UR

GreenBrains, Venlo

Effect: voucherprocedure ontwikkeld; samenwerking onderzoek en onderwijs vorm gegeven.

Regio-uniek voorbeeld: Kennisloket en innovatievouchers

- Bundeling van krachten leidde tot een regio-unieke voucherprocedure;
- Onderzoek en onderwijs vullen elkaar goed aan maar er is ook concurrentie. Spanning eigen gewin eerst is goed uitgesproken en zo is de relatie versterkt;
- Bewust continue afstemming van belang om te leren wat men aan elkaar heeft;
- Zelf ontwerpen en beheren voucherregeling is grote administratieve lastenpost.

Eye opener: tevreden ondernemers door de vraagarticulatie en de koppeling aan de juiste kennispartner door GreenBrains.

Fotografie: Wageningen UR

Conclusies en aanbevelingen: I

- Niet alle regio's hanteren **triple helix besluitvorming**; dit is wel nodig voor commitment en verankering van een kennis- en innovatiesysteem.
- K&i wordt in verschillende regio's anders geïnterpreteerd; Greenports zijn goed op weg maar het verduurzamen van k&i vereist het stimuleren van:
 - een **integrale aanpak** van fundamentele kennisbron tot valorisatie,
 - **transdisciplinair**: onderzoek, onderwijs, advies, bedrijven en overheden werken van vraagarticulatie tot implementatie samen, en
 - **cross-sectoraal**: tuinbouw opereert niet in een vacuüm, kansrijke initiatieven met a&f, health, water, energie, chemie, etc.
- Erken dat (mkb-)bedrijven investeren op inhoud, niet in de **infrastructuur** die k&i mogelijk maakt;
 - dit laatste vereist **structurele publieke basisfinanciering**.

Conclusies en aanbevelingen: II

- Erken **verschillen in k&i-opgaven** (duurzaamheid- versus economiegedreven) in subsidieregelingen qua -percentuele- verhouding publiek-private investering.
- Kennisinstrumenten meer inzetten in combinatie met **innovatiestimulerende instrumenten**, ook innovatiewedstrijden en contact stimuleren met financiële intermediairs.
- Drukte in regio's en gelijksoortige projecten: meerdere actoren en initiatieven werken apart aan kennis en innovatie;
 - **ontzuil kennisinstrumenten** op actorniveau (onderzoek OF onderwijs OF advies), naar integrale mix waarbij innovatieopgave centraal staat.
 - betere erkenning en beloning voor de **kennisfunctie van innovatief ondernemerschap** in de k&i-keten.

Conclusies en aanbevelingen: III

- Aanpak projecten regionaal, doelstelling en doelgroepen vaak niet;
 - werk toe naar een **interregionale k&i-agenda** met inhoudelijke zwaartepunten, afgestemd op de (landelijke) Uitvoeringsagenda T&U.
- Meest passende kennis niet altijd binnen de regiogrens;
 - Stel de ondernemersvraag centraal, k&i-opgaven ook **internationaal verbinden** (bijv. via het EU ERIAFF-netwerk).

Resumerend

GOED:

- Behalen van doelen en ambities van de K&I-programma's op stoom.
- Meer overlegstructuur en samenwerking tussen regio's op bestuurlijk niveau ontstaan.

AANDACHTSPUNTEN:

- Zicht op afdoende vervolffinanciering voor verduurzaming k&i-infrastructuur in de regio's is onzeker.
- Collectieffinanciering vanuit mkb voor pps nog in de kinderschoenen.

Focus op innovatief ondernemerschap, keten- en (inter)nationale marktvraagstukken.

Meerwaarde werk Methodieken Kennisoverdracht

Samenvatting uitspraken projectleiders regionale k&i-programma's:

- spiegel met geleerde lessen voor de regio's, zowel intern als lessen gedeeld met elkaar om te leren en door-ontwikkelen o.b.v. voortschrijdend inzicht;
- successen en knelpunten benoemd en meegedacht in mogelijke oplossingen;
- meer bekendheid gegeven aan effectieve werkvormen voor innovatietrajecten;
- bijgedragen aan onderling vertrouwen in het k&i-netwerk en het borgen van de voortgang;
- de samenwerkende partners in de gouden driehoek gefaciliteerd bij de verankering van een duurzaam regionaal kennis- en innovatiesysteem.

Voor producten thema MK: <http://www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten-EZ/Expertisegebieden/Beleidsondersteunend-onderzoek/Lopend-in-2015/Methodieken-kennisoverdracht.htm>

